TÜBAD
TÜRKİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ
Uluslararası Hakemli Dergi
TURKISH SCIENTIFIC RESEARCHES JOURNAL
TUSREJ ISSN : 2602-4632

TÜBAD Cilt V, Sayı II, Aralık, 2020

Rekreasyon Eğitimi Alan Bireylerin Liderlik Becerileri ile Otorite Tercihlerinin İncelenmesi[1]

Bilal TAŞKIRAN[2]
H. Murat ŞAHİN[3]

Öz

Bu çalışmanın amacı; Rekreasyon eğitimi alan kişilerin liderlik becerileri ve otorite algılarının farklılıklar gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Araştırmaya rekreasyon eğitimi almış 250 ve rekreasyon eğitimi almamış 250 kişi katılmıştır. Bu araştırmada önce mevcut literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Araştırmada bireylerin liderlik becerileri ve otorite algılarının tespit edilmesinde çok faktörlü öz liderlik ölçeği ve otorite algı ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmasında SPSS 22 IBM istatistik paket program kullanılmıştır. Veriler ortalama ve standart sapma olarak özetlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda; Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlar bakımından öz liderlik ile otorite arasındaki ilişkinin incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alanlar bakımından anlamlı derecede bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Bu korelasyonda, öz liderlik ile ilgili puanlar arttıkça otoritenin arttığı veya öz liderlik puanları azaldıkça otoritenin azaldığı görülmektedir. Buna karşın, rekreasyon eğitimi almayan deneklerin öz liderlik alt boyutları ve toplan puan ile otorite puanları arasında herhangi bir korelasyonun olmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak rekreasyon eğitiminin liderlik becerileri ve otorite tercihlerini olumlu etkileyen unsurların oluşmasında ve kullanılabilmesinde önemli bir faktör olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Beceri, Liderlik, Otorite, Rekreasyon.

Examining the Authority Choises and Leadership Skills of The Individuals Who Take the Recreation Education

Abstract

The purpose of this study; is to examine whether it shows differences or not of the authority perceptions and leadership skills of the individuals who take the recreation education. The 250 individuals who take the recreation education and the 250 individuals who don't take the recreation education participated in the research. In this research,firstly present literature scanning was made and informations about the subject was given. In this research,multifactor self-leadership scale and authorithy perception scale used for determine the individual's leadership skills and authority perception. SPSS 22 IBM statistics packaged software used for evaluating and calculating the acquired data. As a result of analysis;examining the relevance between self-leadership and authority in terms of the individuals who take and who don't take the recreation education;it is located that there has been a significant degree crrelation that the individuals who take recreation education. Accrding to this correlation,as the points increase related to self-leadership;the authority increases and as the self-leadership points decrease the authority decreases as well. In spite of that,it is located

[1] Bu çalışma Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

[2] Bilal Taşkıran, Yüksek Lisans Öğrencisi, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü,Türliye, bilaltaskiran1@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4386-7777

[3] Hacı Murat Şahin, Doçent, ADÜ Spor Bilimleri Fakültesi, Türkiye , hmuratsahin@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6667-1195

that there is no correlation between the self-leadership sub-dimensions,total points and the authority points of the subjects who don't take the recreation education. Consequently,we can say that the recration education is an important factor which affecting the emergence and usability of leadership skills and authority choices.

Keywords: Skill, Leadership, Authority, Recreation

Giriş

Rekreasyon kelime olarak "eğlendirmek, canlandırmak, dinlendirmek vb." anlamlarda kullanılmaktadır. İnsanlar, boş zamanlarında; gezme, görme, dinlenme, heyecan duyma, beraber olma, farklı deneyimleri yaşama gibi amaçlarla evde, dışarda, açık veya kapalı ortamlarda pasif ya da aktif olarak, kırsal alanlarda veya şehirlerde çeşitli etkinliklere katılmaktadırlar. Kısaca eğlendinlen insanların boş zaman etkinliklerini ifade etmekte kullanılan bir kavramdır (Yetim, 2000).

Köktaş, (2004) rekreasyon kavramını bireyin yapmaktan zevk aldığı sportif, kültürel ve toplumsal etkinliklere katılarak başka insanlarla etkileşimde bulunması ve günlük yaşamın sıkıntılarından kurtulması olarak tanımlamaktadır. Balcı ve İlhan (2006) ise rekreasyon kavramanı boş zamanları değerlendirme etkinliği, yaşamın canlandırılması, zihnin tazelenmesi, kültürel ve yaratıcı faaliyetlerle insanın yenilenmesi, biriken arzuların açığa çıkarılması olarak tanımlamaktadır.

Bu kapsamda rekreasyon liderliği ülkemizde ön plana çıkmaya başlayan mesleklerden biridir. Spor yapma, boş zaman etkinliklerinin planlanması ve meslek eğitimi veren Rekreasyon bölümleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının bünyelerinde kurularak belirtilen alanlardaki ihtiyacı karşılamak için uzman liderler yetiştirmektedir. Rekreasyon bölümünün amacı spor ve liderlik eğitimi almış eğitimli kişilerin topluma hizmet etmesini sağlamaktır. İnsanlığın başlangıcından beri bireyler varlıklarını sürdürebilmek için üç konuda yaşam mücadelesi vermişlerdir. Bunlardan ilki fizyolojik ihtiyaçların karşılanması ikisi güvenlik ihtiyacının karşılanması üçüncüsü ise bu iki ihtiyacın nasıl karşılanabileceği ile ilgili bilgi beceri ve birikimlerin belirli yöntemlerle yeni nesile aktarılması ve bunu yaparken de liderlik kavramının oluşmasıdır. Buradan yola çıkarak yönetim ve liderlik kavramlarının oluşumunun insanlık tarihi kadar eski ve bir o kadar da önemli olduğunu söyleyebiliriz (Karagül ve Görünmez,2007: 1).

Liderlerin bir etkileme süreci olduğu söylenebilir. Örgü çalışanlarına lider tarafından etkilenerek gönüllü iş birliğine razı edilmesi örgütsel başarıyı ifade eder. Yani amaçlanan planları gerçekleştirebilmek için liderin gruba rehberlik ederek üyeleri yönlendirmesi gerekir (Kaya; 1986). Kendini izleyenlerin kendine yaptığı etkiden daha fazla onları etkileyen kişi liderdir. (Başaran;1982).

Bir takımda lider özellikli birey sayısı arttıkça o takımın başarı oranı da artmaktadır. Yani saha içerisindeki sporcunun liderlik vasıfları gelişmiş ise bu doğrudan takımın başarısını etkilemektedir. Bundan dolayı yükseköğrenimde okuyan spor yapan öğrencilerin sosyo-kültürel yapılarını araştırarak kendi takımlarına sergiledikleri liderlik özelliklerini araştırmayı amaçlamaktadır. Çağımızda, toplumları etkileyerek toplumun geleceğine yön verebilmesi açısından üniversite öğrencilerinin önemi artmıştır. Eğitim öğretim esnasında rekreasyon faaliyetleri olarak spor yapmayı seçen öğrenciler üniversitelerin temsil etmekle beraber arkadaşlarına da önderlik yapmış olmaktadırlar.

Bu kapsamada araştırmanın amacı üniversitelerde rekreasyon eğitimi alan ve rekreasyon eğitimi almayan kişilerin liderlik becerileri ve otorite tercihlerinin farklılıklar gösterip göstermediğinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişimin olduğu ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Tanrıöğen, 2011).

Araştırma Grubu

Araştırmanın ana kitlesini Batman Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi Rekreasyon bölümünde okuyan ve rekreasyon alanında eğitim alan 250 öğrenci ile herhangi bir rekreasyon eğitimi almayan rastgele seçilmiş 250 kişi oluşturmaktadır.

Tablo 1: Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlar bakımından demografik özelliklerin frekans ve yüzde dağılımları

Değişkenler		Rek. Eğitimi Alan		Rek. Eğitimi almayan	
		Frekans	%	Frekans	%
Cinsiyet	Erkek	156	62,4	163	65,2
	Kadın	94	37,6	87	34,8
Yaş	20-25	215	86	226	90,4
	26-30	30	12	22	8,8
	31-35	5	2	2	0,8
Medeni durum	Evli	13	5,2	6	2,4
	Bekâr	237	94,8	244	97,6
Eğitim durumu	Üniversite	-	-	250	100
	Lise	72	28,8	-	-
	Ortaokul	178	71,2	-	-
Meslek	Öğrenci	-	-	250	100
	Diğer	250	100	-	-
Aylık gelir	<1000	155	62	224	86,6
	1001-2000	52	20,8	26	10,4
	2001-3000	26	10,4	-	-
	3001<	17	6,8	-	-
Lisanslı sporculuk durumu	Evet	209	83,6	172	68,8
	Hayır	41	16,4	78	31,2
Drama eğitimi alma durumu	Evet	57	22,8	119	47,6
	Hayır	193	77,2	131	52,4
Liderlik eğitimi alma durumu	Evet	69	27,6	133	53,2
	Hayır	181	72,4	117	46,8

Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Otorite Tercihi Ölçeği

Ankette yer alan 10 madde beşli derecelendirme ölçeğine göre hazırlanmış; "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneği için 1, "Katılıyorum" seçeneği için 2, "Kararsızım" seçeneği için 3, "Katılmıyorum" seçeneği için 4, "Kesinlikle Katılmıyorum" seçeneği için 5 puan verilmiştir. Bu araştırmada kullanılacak beşli derecelendirme ölçeğindeki aralık için (5-1=4) hesaplanan aralık katsayısına göre (4/5=0.80) seçenek aralıkları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

- 1.79 Kesinlikle Katılıyorum
- 1.80 - 2.59 katılıyorum
- 2.60 - 3.39 Kararsızım
- 3.40 - 4.19 katılmıyorum

- 4.20 - 5.00 Kesinlikle Katılmıyorum

Araştırma bulguları değerlendirilirken aritmetik ortalama puanları 1'e yaklaşan değerler en yüksek, 5'e yaklaşan değerler ise en düşük olarak yorumlanmıştır (Pazarbaş, 2012). Araştırmada kullanılan güvenilirlik modellerinden olan Cronbach Alpha Katsayısı, iç tutarlılığın bir ölçütüdür. Bu yöntem ölçekteki soruların homojen bir yapıya sahip olup olmadığını test eder. Bu katsayı ölçekte yer alan her bir soruya ait puanların toplanarak oluşturulan toplam skorun sorular arasındaki bağlantının homojen olup olmadığını, soruların birbirleriyle ne kadar alakalı bir yapı sergilediğini ortaya koyan bir katsayıdır. Yapılan analiz sonucunda araştırma anketinin güvenilirliği a = 0.94 olarak bulunmuştur (Pazarbaş, 2012).

Öz Liderlik Ölçeği

Tabak ve ark., (2013) tarafından geliştirilen anket 29 maddelik, 5 basamaklı Likert tipinde (Sıklık seviyesi 1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Ara sıra, 4=Genellikle, 5=Her zaman) oluşmaktadır.

Deneklerin verecekleri yanıtlar arasında "Fikrim Yok" gibi bir seçenek bulunmaması deneklerin kaçamak cevaplar verebileceği bir maddenin ölçekte bulunmasını engelleyerek seçiciliği arttırmakta ve denekleri doğru olanı işaretlemeye kanalize etmektedir.

Ölçeğin iç tutarlılığı incelenmiş ve sırasıyla alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları; kendini ödüllendirme (a=.90), kendi kendine konuşma (a=.89), kendine hedef belirleyerek başarılı performans hayal etme (a=.88), kendine hatırlatıcılar belirleme (a=.80), kendini cezalandırma (a=.76), kendini gözlemleme (a=.74), düşünce/fikirleri değerlendirme (a=.67) ve doğal ödüller üzerinde düşünceyi odaklama (a=.51) olarak ortaya çıkarılmıştır (Tabak ve ark., 2013). Ölçek; 3 boyutlu ve 8 alt faktörlü bir yapıdadır. Bu faktörler ve faktörlere ait alt boyutlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmasında SPSS 22 IBM istatistik paket program kullanılmıştır. Veriler ortalama ve standart sapma olarak özetlenmiştir. Verilerin normallik sınaması One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi ile test edilmiş olup verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Varyans eşitliğine ise Levene testi ile test edilmiş olup varyans eşitliğinin sağlandığı görülmüştür. Bağımsız guruplar arasındaki farklılık ise bağımsız guruplarda T testi ile analiz edilmiştir. Bu çalışmada hata düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 2: *Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlara ilişkin öz liderlik ve otorite puanlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması*

Değişkenler / Cinsiyet		Eğitim Alan (N=250) (E=156; K=94) Ortalama ± S.D	Eğitim almayan (N=250) (E=163; K=87) Ortalama ± S.D	T	P
Faktör 1	Erkek	23,97±6,63	28,58±2,43	8,292	0,000*
	Kadın	24,63±6,48	28,45±2,08	5,252	0,000*
Faktör 2	Erkek	9,86±2,93	8,11±1,24	6,986	0,000*
	Kadın	10,41±3,03	8,29±1,13	6,160	0,000*
Faktör 3	Erkek	9,97±2,94	12,06±1,39	8,164	0,000*
	Kadın	10,24±3,03	12,23±1,36	5,627	0,000*
Faktör 4	Erkek	14,06±3,43	16,66±1,42	8,924	0,000*
	Kadın	14,00±3,72	16,94±1,14	7,071	0,000*
Faktör 5	Erkek	13,41±3,57	10,42±1,76	9,496	0,000*

	Kadın	13,89±5,62	11,12±2,07	4,274	0,000*
Faktör 6	Erkek	14,21±3,45	16,32±1,69	6,971	0,000*
	Kadın	14,27±3,45	16,52±1,45	5,646	0,000*
Faktör 7	Erkek	6,58±2,22	5,66±1,68	4,164	0,000*
	Kadın	6,72±2,01	6,05±1,48	2,564	0,011*
Faktör 8	Erkek	7,18±1,85	5,90±1,45	6,918	0,000*
	Kadın	7,04±1,90	6,17±1,54	3,367	0,001*
Toplam öz liderlik	Erkek	99,15±22,82	103,63±4,85	2,449	0,015*
	Kadın	101,35±23,35	105,87±4,09	1,781	0,077
Otorite	Erkek	28,62±9,03	26,53±1,99	2,870	0,004*
	Kadın	28,75±7,67	26,30±1,85	2,905	0,004*

*P<0,05

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin rekreasyon eğitimi alıp almama durumunun cinsiyetlere göre karşılaştırılmasında, rekreasyon eğitimi alan erkeklerin faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve toplam öz liderlik puanları rekreasyon eğitimi almayan erkeklerin puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise rekreasyon eğitimi alan erkeklerin puanlarının rekreasyon eğitimi almayan erkeklerin puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Aynı zamanda, rekreasyon eğitimi alan kadınların faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve toplam öz liderlik puanları da rekreasyon eğitimi almayan kadınların puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise rekreasyon eğitimi alan kadınların puanlarının rekreasyon eğitimi almayan kadınların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05).

Otoriteye ilişkin puanların cinsiyet bakımından incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alan erkek ve kadınların puanları rekreasyon eğitimi almayan erkek ve kadınların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (P<0,05).

Tablo 3: *Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlara ilişkin öz liderlik ve otorite puanlarının lisanslı sporcu olup olmama durumuna göre karşılaştırılması*

Değişkenler / Lisanslı sporcu olup olmama durumu		Eğitim Alan (N=250) (E=208; H=42) Ortalama ± S.D	Eğitim almayan (N=250) (E=172; H=78) Ortalama ± S.D	T	P
Faktör 1	Evet	24,57±6,38	28,54±2,29	7,561	0,000*
	Hayır	21,88±7,14	28,51±2,36	7,479	0,000*
Faktör 2	Evet	10,17±2,98	8,16±1,21	8,315	0,000*
	Hayır	9,54±2,93	8,21±1,20	3,508	0,001*
Faktör 3	Evet	10,13±3,02	12,02±1,40	7,551	0,000*
	Hayır	9,76±2,70	12,33±1,32	7,011	0,000*
Faktör 4	Evet	14,31±3,49	16,78±1,39	8,723	0,000*
	Hayır	12,63±3,49	16,72±1,21	9,354	0,000*
Faktör 5	Evet	13,80±4,60	10,57±1,87	8,604	0,000*
	Hayır	12,51±3,43	10,87±1,94	3,305	0,001*
Faktör 6	Evet	14,38±3,36	16,38±1,65	7,107	0,000*
	Hayır	13,46±3,78	16,41±1,52	6,029	0,000*
Faktör 7	Evet	6,71±2,15	5,78±1,71	4,600	0,000*
	Hayır	6,24±2,10	5,83±1,40	1,274	0,205
Faktör 8	Evet	7,21±1,86	5,91±1,39	7,586	0,000*
	Hayır	6,71±1,87	6,17±1,68	1,604	0,111
Toplam öz liderlik	Evet	101,46±22,65	104,16±4,92	1,533	0,126
	Hayır	92,39±23,52	104,95±4,23	4,594	0,000*
Otorite	Evet	29,07±8,93	26,41±1,93	3,833	0,000*
	Hayır	26,58±5,71	26,55±1,20	0,033	0,974

*P<0,05

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin rekreasyon eğitimi alıp almama durumunun lisanslı sporcu olup olmama durumuna göre karşılaştırılmasında, lisanslı sporcu olup rekreasyon eğitimi alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4 ve faktör 6 puanları rekreasyon eğitimi almayan lisanslı sporcu puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05).

Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise rekreasyon eğitimi alan lisanslı sporcuların puanlarının rekreasyon eğitimi almayan lisanslı sporcuların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05).Toplam öz liderlik puanları açısından ise rekreasyon eğitimi alan ve rekreasyon eğitimi almayan lisanslı sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (P>0,05). Otoriteye ilişkin puanların lisanslı sporcular bakımından incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alan lisanslı sporcuların otorite puanlarının, rekreasyon eğitimi almayan lisanslı sporcuların otorite puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (P<0,05). Lisanslı sporcu olmayanlar bakımından incelendiğinde, lisanslı sporcu olmayıp rekreasyon eğitimi alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve öz liderlik toplam puanları rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise lisanslı sporcu olmayıp rekreasyon eğitimi alanların puanlarının rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Otoriteye ilişkin puanların lisanslı sporcu olmayanlar bakımından incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alanlarla rekreasyon eğitimi almayanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (P>0,05).

Tablo 4: *Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlara ilişkin öz liderlik ve otorite puanlarının drama eğitimi alıp almama durumuna göre karşılaştırılması*

Değişkenler / Drama eğitimi alıp almama durumu		Eğitim Alan (N=250) (E=59; H=191) Ortalama ± S.D	Eğitim almayan (N=250) (E=119; H=131) Ortalama ± S.D	T	P
Faktör 1	Evet	23,35±6,69	28,62±2,41	7,641	0,000*
	Hayır	24,48±6,53	28,45±2,22	6,693	0,000*
Faktör 2	Evet	9,53±3,04	8,09±1,21	4,469	0,000*
	Hayır	10,23±2,94	8,24±1,20	7,303	0,000*
Faktör 3	Evet	9,39±3,22	12,29±1,48	8,194	0,000*
	Hayır	10,28±2,87	11,97±1,27	6,345	0,000*
Faktör 4	Evet	13,60±3,78	16,87±1,24	8,561	0,000*
	Hayır	14,17±3,46	16,66±1,41	7,806	0,000*
Faktör 5	Evet	12,72±3,63	10,61±1,95	4,999	0,000*
	Hayır	13,85±4,64	10,71±1,85	7,259	0,000*
Faktör 6	Evet	14,32±3,47	16,43±1,38	5,769	0,000*
	Hayır	14,21±3,44	16,35±1,80	6,543	0,000*
Faktör 7	Evet	6,51±2,14	5,66±1,72	2,845	0,005*
	Hayır	6,67±2,14	5,92±1,52	3,431	0,001*
Faktör 8	Evet	7,02±1,99	5,97±1,53	3,835	0,000*
	Hayır	7,16±1,83	6,01±1,45	6,029	0,000*
Toplam öz liderlik	Evet	96,42±23,86	104,54±4,72	3,578	0,000*
	Hayır	101,03±22,69	104,29±4,73	1,622	0,106
Otorite	Evet	28,26±8,99	26,26±2,10	2,308	0,022*
	Hayır	28,79±8,42	26,63±1,79	2,893	0,004*

*P<0,05

Tablo 4 İncelendiğinde, araştırmaya katılan deneklerin rekreasyon eğitimi alıp almama durumunun drama eğitimine göre karşılaştırılmasında, drama eğitimi alan deneklerden eğitim alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve toplam öz liderlik puanları drama eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitimi almayan deneklerin puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05).

Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise drama eğitimi alan deneklerden rekreasyon eğitimi alanların puanlarının, drama eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitimi almayan deneklerin puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Otoriteye ilişkin puanların drama eğitimine göre incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alan deneklerin otorite puanlarının, rekreasyon eğitimi almayan deneklerin otorite puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (P<0,05). Drama eğitimi almayanlar bakımından incelendiğinde ise, rekreasyon eğitimi alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve öz liderlik toplam puanları rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise drama eğitimi almayan fakat rekreasyon eğitimi alanların puanlarının rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Otoriteye ilişkin puanların drama eğitimi almayanlar bakımından incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alanların puanları rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (P<0,05).

Tablo 5: *Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlara ilişkin öz liderlik ve otorite puanlarının liderlik eğitimi alıp almama durumuna göre karşılaştırılması*

Değişkenler / Liderlik eğitimi alıp almama durumu		Eğitim Alan (N=250) (E=70; H=180) Ortalama ± S.D	Eğitim almayan (N=250) (E=133; H=117) Ortalama ± S.D	T	P
Faktör 1	Evet	25,22±6,16	28,69±2,47	5,691	0,000*
	Hayır	23,84±6,70	28,35±2,10	7,058	0,000*
Faktör 2	Evet	9,96±2,92	8,05±1,26	6,451	0,000*
	Hayır	1011±3,01	8,31±1,13	6,214	0,000*
Faktör 3	Evet	10,04±3,21	12,13±1,54	6,240	0,000*
	Hayır	10,08±2,88	12,11±1,17	7,226	0,000*
Faktör 4	Evet	14,19±3,62	16,90±1,29	7,757	0,000*
	Hayır	13,98±3,51	16,60±1,37	7,697	0,000*
Faktör 5	Evet	14,22±6,22	10,63±1,95	6,049	0,000*
	Hayır	13,35±354	10,70±1,84	7,436	0,000*
Faktör 6	Evet	14,93±3,17	16,38±1,40	4,494	0,000*
	Hayır	13,97±3,51	16,40±1,82	6,915	0,000*
Faktör 7	Evet	6,65±1,95	5,74±1,64	3,517	0,001*
	Hayır	6,62±2,21	5,86±1,60	3,218	0,001*
Faktör 8	Evet	7,43±1,79	6,00±1,55	5,924	0,000*
	Hayır	7,01±1,89	5,98±1,42	5,044	0,000*
Toplam öz liderlik	Evet	102,64±23,12	104,44±4,72	0,868	0,386
	Hayır	98,96±22,93	104,37±4,73	2,515	0,012*
Otorite	Evet	28,99±7,81	26,46±2,09	3,504	0,001*
	Hayır	28,54±8,82	26,44±1,77	2,542	0,012*

*P<0,05

Tablo 5 incelendiğinde, rekreasyon eğitimi alıp almama durumunun, liderlik eğitimine göre karşılaştırılmasında, liderlik eğitimi alan deneklerden rekreasyon eğitimi alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4 ve faktör 6 puanları liderlik eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitimi almayan deneklerin puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Buna karşın toplam öz liderlik puanları bakımından, liderlik eğitimi alıp da rekreasyon eğitimi alan deneklerin öz liderlik puanları ile liderlik eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitimi almayan deneklerin öz liderlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (P>0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise liderlik eğitimi alan deneklerden rekreasyon eğitimi alan deneklerin puanları, liderlik eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitim almayan deneklerin puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Otoriteye ilişkin puanların liderlik eğitimine göre incelenmesinde, liderlik eğitimi alıp aynı zamanda rekreasyon eğitimi alan deneklerin otorite puanlarının, liderlik eğitimi alıp fakat rekreasyon eğitimi almayan deneklerin otorite puanlarından

anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (P<0,05). Liderlik eğitimi almayanlar bakımından incelendiğinde ise, rekreasyon eğitimi alanların faktör 1, faktör 3, faktör 4, faktör 6 ve öz liderlik toplam puanları rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (P<0,05). Faktör 2, faktör 5, faktör 7 ve faktör 8 puanları açısından ise liderlik eğitimi almayan fakat rekreasyon eğitimi alanların puanlarının rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (P<0,05). Otoriteye ilişkin puanların liderlik eğitimi almayanlar bakımından incelenmesinde, rekreasyon eğitimi alanların puanları rekreasyon eğitimi almayanların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (P<0,05).

Tablo 6: *Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlar bakımından öz liderlik ile otorite arasındaki ilişki*

		Otorite	
		Rekreasyon eğitimi alanlar (N=250)	Rekreasyon eğitimi almayanlar (N=250)
Faktör 1	Korelasyon katsayısı	0,312	0,076
	P	0,000*	0,232
Faktör 2	Korelasyon katsayısı	0,181	-0,081
	P	0,004*	0,201
Faktör 3	Korelasyon katsayısı	0,208	0,002
	P	0,001*	0,973
Faktör 4	Korelasyon katsayısı	0,251	-0,026
	P	0,000*	0,681
Faktör 5	Korelasyon katsayısı	0,169	0,149
	P	0,007*	0,020*
Faktör 6	Korelasyon katsayısı	0,266	-0,055
	P	0,000*	0,387
Faktör 7	Korelasyon katsayısı	0,221	0,032
	P	0,000*	0,615
Faktör 8	Korelasyon katsayısı	0,248	-0,081
	P	0,000*	0,204
Öz liderlik toplam puanı	Korelasyon katsayısı	0,295	0,025
	P		
	Korelasyon katsayısı	0,000*	0,695

*P<0,05

Tablo 6'da rekreasyon eğitimi alan ve almayanlar bakımından öz liderlik ile otorite arasındaki ilişkinin incelenmesinde, öz liderlik alt boyutları ve toplam puan ile otorite arasında rekreasyon eğitimi alanlar bakımından anlamlı derecede bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir (P<0,05).

Bu korelasyonda, öz liderlik le ilgili puanlar arttıkça otoritenin arttığı veya öz liderlik puanları azaldıkça otoritenin azaldığı görülmektedir. Buna karşın, rekreasyon eğitimi almayan deneklerin öz liderlik alt boyutları ve toplam puan ile otorite puanları arasında (faktör 5 alt boyutu dışında) herhangi bir korelasyonun olmadığı tespit edilmiştir (P>0,05). Faktör 5 alt boyutu ile otorite arasında ise doğru orantılı bir ilişki olduğu bulunmuştur (P<0,05).

Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde hizmet sektörünün ne kadar önemli olduğunu düşündüğümüzde Rekreasyon bölümlerinin bu sektörün gelişiminde çok önemli bir yere sahip olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü rekreasyon bölümleri, hizmet sektörünün başrolündeki elamanları yetiştiren kurumların en önemlilerindendir. Rekreasyon bölümlerini bitiren rekreasyon liderlerinden, insanların boş zamanlarını daha etkin bir şekilde değerlendirmesi ve fiziksel aktivite düzeylerinin arttırılması konusunda etkili çalışmalar ortaya koymaları beklenmektedir. Bu kulvarda eğitim alan rekreasyon liderlerinin; hem bir diyetisyen gibi beslenme bilgisine, bir antrenör gibi antrenman metodları bilgisine, bir sağlık uzmanı gibi ilkyardım bilgisine, bir öğretmen ve psikolog gibi pedagojik ve

iletişim becerisine, bir muhasebe uzmanı gibi bütçe gibi maddi konulara, bir yönetici gibi bilgi, beceri ve deneyime sahip olup, kendi alanında yeterli bilgilere sahip olması gerekmektedir. Bu donanıma sahip olan liderler her zaman rakiplerinin bir adım önünde olurlar.

Yaptığımız açıklamalardan sonra rekreasyon bölümlerini öğretmenlik, yöneticilik, antrenörlük bölümlerinin bir bileşkesi olarak görebiliriz. Buradan mezun olan öğrencilerinde ileride bu alanda başarılı olabilmeleri kendilerini eğitimleri boyunca fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal yönden geliştirerek öz liderlikleriyle mümkündür. Rekreasyon eğitimi alan bireylerin değişen durumlara ayak uydurabilmeleri, bu alanda yapmaları gereken araştırma ve incelemeleri yapmaları ve kendilerini çağın gerektirdiği şekilde hazırlamaları, almış oldukları eğitim sayesinde gelişecek olan iç motivasyon ile liderlik becerilerine etki edecek faktörlerle mümkün olabilir (Öcal, 2015).

Yaptığımız araştırmada; rekreasyon eğitimi alan ve rekreasyon eğitimi almayan deneklerin öz liderlik tercihleri ve otorite algılarının karşılaştırılmasında elde ettiğimiz sonuçları incelediğimizde;

Rekreasyon eğitimi alan kadın ve erkeklerin öz liderlik becerilerinin; cinsiyet, lisanslı olup olmama, drama ve liderlik eğitimi alıp almama durumuna göre incelenmesinde; tüm bölümlerin faktör 1,3,4 ve 6. faktörlerine ait bulgularda rekreasyon eğitimi alan kadın ve erkeklerin daha düşük; 2,5,7 ve 8. faktörlere ait bulguların ise rekreasyon eğitimi alan kadın ve erkeklerde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçları incelediğimizde Rekreasyon eğitimi alan rekreasyon bölümü öğrencileri ile rekreasyon eğitimi almayan bireylerin cinsiyet, lisanslı sporcu olup olmama durumu, drama ve liderlik eğitimi geçmişlerine ilişkin bulgulara baktığımızda anlamlı ve anlamlı olmayan sonuçlar saptanmıştır.

Rekreasyon faaliyetlerinden birisi olan doğa eğitimine yönelik yapılan bir çalışmada; doğa liderlerinin duygusal zeka ve doğa deneyimleri arasındaki ilişkiler incelenmiş ve çalışma sonucunda doğa deneyimine sahip liderlerin daha yüksek duygusal zekaya sahip olduğu saptanmıştır. Buda liderlerde önemli bir kriter olan iletişimin daha olumlu seviyede olduğunu göstermiştir. Bu açıdan bakıldığında, doğada bulunmak, iletişim özelliğine olumlu etki yapmaktadır (Hayashi ve Ewert, 2006).

Eğitimli bir lider olmak uzmanlık açısında çok önemlidir. Çünkü üst düzey bir lider kendi bünyesindeki bireylere ihtiyaç duydukları anda yardımcı olacak bilgileri ya da bilgilere ulaşma yollarını gösterebilmelidir (Naktiyok, 2009).

Rekreasyon eğitimi alan kadın ve erkeklerin otorite algılarının cinsiyet bakımından incelenmesinde, eğitim alan erkek ve kadınların puanları eğitim almayan erkek ve kadınların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Lisanslı olup olmama bakımından incelenmesinde, eğitim alan lisanslı sporcuların otorite puanlarının, eğitim almayan lisanslı sporcuların otorite puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Lisanslı sporcu olmayanlar bakımından incelenmesinde, eğitim alanlarla eğitim almayanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Rekreasyon eğitimi alan kadın ve erkeklerin otorite algılarının drama ve liderlik eğitimi alıp almama durumuna göre incelenmesinde ise; drama ve liderlik eğitimi alan kadın ve erkeklerin drama ve liderlik eğitimi almayan kadın ve erkeklerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Rekreasyon eğitimi almayan kadın ve erkeklerde de aynı şekilde drama ve liderlik eğitimi alan bireylerin otorite algıları drama ve liderlik eğitimi almayanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İstanbul Uğur Dershanelerinde 16-20 yaş aralığında ki 145 üniversite hazırlık grubuna yapılan bir çalışmada; Son yıllardaki genç nüfusun otorite algısına dair bulguların yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Onat, 2012).

Yapılan bu çalışmanın sonucuna baktığımızda, bizim yaptığımız çalışma bulgularındaki rekreasyon eğitimi almamış bireylerin otorite algılarına yönelik sonuçlarla aynı doğrultuda olduğunu görmekteyiz.

Rekreasyon eğitimi alan ve almayanlar bakımından öz liderlik ile otorite arasındaki ilişkinin incelenmesinde, öz liderlik alt boyutları ve toplam puan ile otorite arasında rekreasyon eğitimi alanlar bakımından anlamlı derecede bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Bu korelasyonda, öz liderlik le ilgili puanlar arttıkça otoritenin arttığı veya öz liderlik puanları azaldıkça otoritenin azaldığı görülmektedir. Buna karşın, rekreasyon eğitimi almayan deneklerin öz liderlik alt boyutları ve toplan puan ile otorite puanları arasında (faktör 5 alt boyutu dışında) herhangi bir korelasyonun olmadığı tespit edilmiştir.

Antalya'nın ilçesi olan Finike'de 650 kız ve erkek öğrenciye uygulanan bir anket çalışmasında; liderlik ve otorite algıları arasındaki ilişki incelenmiş olup, otoritenin güven ve rasyonellik ile doğru orantılı olduğu tespit edilerek, ideal liderlik ve otorite arasında doğru orantıda anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Pazarbaşı, 2012).

Cinsiyete göre yapılan Niğde ilinde 1814 ilköğretim öğrencisine yapılan bir çalışmada elde edilen verilerin İstatistiksel analizleri sonucunda kız ve erkekler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin otorite algılarının, erkek öğrencilerin otorite algılarına göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilere göre iyi bir lider yardımlaşan, dinleyen, sevecen, zor anlarda iyi düşünebilen, kararları verirken sadece kendi fikrine göre değil de bünyesindeki bireylerin fikirlerini de önemseyen ve bu doğrultuda karar veren lideridir. Erkek öğrencilere göre ise; iyi bir lider daha çok güç kullanan tehdit eden ve daha ataerkil bir yapıya sahip liderdir (Soylu, 2011).

İnsanların rekreatif eğitimlere katılımları ile özsaygıları, benlik kavramları ve akademik başarıları arasında olumlu ilişkiler bulunmuştur (Paxton 1998). Liderler kendilerini; bilgi, beceri ve deneyimlerini geliştirmek için her fırsatı değerlendirmelidirler. Bilgi, beceri ve deneyim kazanmak liderlere çabuk kara verebilme özgüven, benlik saygısı kazandırır. Liderlik becerilerinin önemli unsurlarından olan bu faktörlere sahip liderler bünyesindeki takım ya da personelin saygı ve güvenini daha çabuk kazanacaktır. Tabi liderlerin vereceği kararların doğrulukları onların insiyatif ve bilgilerini kullanabilme yeteneklerine bağlıdır. Tüm bunları incelediğimizde çalışmamız bulgularına da dayanarak rekreasyon eğitimi almış bireylerin yukarıda belirttiğimiz liderlik ve otorite için önemli olan unsurlara sahip olmada ve bu unsurları daha doğru bir şekilde kullanabilme kabiliyeti açısından rekreasyon eğitimi almamış bireylerden her zaman bir adım daha önde olacağını söyleyebiliriz.

Öneriler

Bu bölümde çalışma sonuçları ele alınarak ulaşılan bulgulara göre çeşitli öneriler sunulmuştur.

1. Akademisyen ve yöneticilerinde konuyla ilgili görüşlerine yer veren çalışmalar yapmak.
2. İl düzeyinde üst makamlarda bulunan devlet yöneticilerinin bu alana yönelik projeler uygulaması.
3. Otorite algılarının oluşmasında etkili olabilecek diğer faktörlerinde belirlenmesini amaçlayan çalışmalara yer verilmesi.

4. Rekreasyon eğitimi veren üniversitelerin özellikle bu alandaki tesisleşme konularına daha da önem vermesi.
5. Rekreasyon eğitimine yönelik derslerin halk eğitim merkezlerinde de verilmesi.
6. Liderlik ve otorite ile ilgili daha gelişmiş ölçeklerin hazırlanarak daha da yaygınlaştırılmasını sağlamak.

Kaynakça

Balcı, V. ve İlhan, A., 2006, Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 4(1); 11 18.

Başaran, İ. E., 2004, Örgütsel Davranışın Yönetimi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yönetimde İnsan İlişkileri 3.Basım, Ankara: Nobel Yayınları.

Hayashi, A. ve Ewert, A., 2006, Outdoor leaders emotional intelligence and transformational leadership. *Journal of Experiential Education.* 28(3), 222-242.

Karagül, Ş., & Görünmez, M. (2007). Liderlik Süresince Duygusal Zekâ. Kara Harp Okulu Bilgi Toplama ve Yayım Merkezi Yayınları. Ankara: Kara Harp Okulu Basımevi Mayıs, Yayın, (276).

Kaya, Y. K., 1986, Eğitim Yönetimi, Bilim Yayınları, Ankara.

Köktaş, Ş. K., 2004, Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme. 3. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Naktiyok, A., 2009, Bilgi temelli örgüt oluşturmada yöneticilerin kalite liderliğine uygun davranışlarının rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 13(1), 253-257.

Onat, E. C., 2012, Gençlerin otorite algısı ile otorite figürü yer alan reklamlara yönelik tutumu arasındaki ilişki / *Bahçe şehir Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü* / Reklamcılık ve Marka İletişimi Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (80), İstanbul.

Öcal, K., 2015, Rekreasyonda kariyer planlama, insan kaynakları yönetimi ve öz liderlik stratejileri/Muğla *Sıtkı Koçman Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Rekreasyon Anabilim Dalı,* Yüksek Lisans Tezi, (55), Muğla.

Pazarbaş, M., 2012, T.C. Lise Öğrencilerinin Liderlik ve Otorite Algısı Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı,* Halkla İlişkiler Bilim Dalı Liderlik ve Otorite: Doktora Tezi (6,7) Konya.

Paxton, T. S., 1998, Self-efficacy and outdoor adventure programs: A quantitative and qualitative analyses. Unpublished doctoral dissertation. University of Minnesota.

Soylu, A., 2011, İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin otorite algıları üzerine bir inceleme, *Niğde Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı* / Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (135), Niğde.

Yetim, A. A. 2000, Sosyoloji ve Spor. Ankara: Topkar Matbaacılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (8.Baskı). Ankara: Seçkin.